

USKONTO, KATSOMUS JA KASVATUS

TIETEELLINEN AIKAKAUSKIRJA 1/2023
JOURNAL FOR THE STUDY OF RELIGION,
WORLDVIEWS, AND EDUCATION

USKONTO, KATSOMUS JA KASVATUS

TIETEELLINEN AIKAKAUSKIRJA

JOURNAL FOR THE STUDY OF RELIGION,
WORLDVIEWS, AND EDUCATION

TOIMITUS

Päätoimittaja:

Prof. TT, KM Kati Tervo-Niemelä
Itä-Suomen yliopisto
kati.tervo-niemela@uef.fi

Toimitussihteeri:

TT Isto Peltomäki
isto.peltomaki@helsinki.fi

Toimituskunta:

FT, dos. Anuleena Kimanen
TT Pekka Launonen
TT Jouko Porkka
TT Minna Valtonen

Taitto: Maija Räisänen

Paino: Oy Nord Print Ab
Ulkoasu: Saara Savusalo
Jenni Alasimin luoman
graafisen ohjeiston perusteella

ISSN 2737-0259

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Uskonto, katsomus ja kasvatustieteet on vuonna 2021 perustettu tieteellinen aikakauskirja. Julkaisun tarkoituksena on tukea ja edistää uskontojen ja katsomusten sekä kasvatuksen laaja-alaista ja monitieteistä tutkimusta. Toimitus ottaa vastaan alaan liittyviä artikkeleita ja muita kirjoituksia. Julkaisija käyttää Tieteellisten seurain valtuuskunnan vertaisarviointitunnusta ja on sitoutunut noudattamaan tunnuksen käytölle annettuja ehtoja. Aikakauskirja ilmestyy verkossa open access -julkaisuna. Julkaisija on Uskonnon, katsomuksen ja kasvatuksen tutkimusseura ry.

Religion, Worldviews, and Education is a scientific journal founded in 2021. The purpose of the publication is to support and promote wide-ranging and multidisciplinary research on religions, worldviews, and education. The editorial office receives articles and reviews related to the field. The publisher uses the peer-review label of the Federation of Finnish Learned Societies and undertakes to promote the principles of peer-review instructions. The journal is published online as an open access publication. The publisher is the Society for the Study of Religion, Worldviews, and Education.

SISÄLLYS

KIRJOITTAJAT	4
ARTICLE ABSTRACTS ARTIKKELIEN ABSTRAKTIT	5
PÄÄKIRJOITUS	8
TIETEELLISET ARTIKKELIT	
📖 <i>Kati Tervo-Niemelä & Jouko Porkka</i> : Does religion contribute to youth wellbeing? A longitudinal study of faith, wellbeing and the confirmation process among Finnish Lutheran youth – A gender perspective	10
📖 <i>Laura Kallatsa & Eemeli Hakoköngäs</i> : ”Lasten äänet saavat kuulua”: Lapset ja lapsuuteen liittyvät muistot hautausmaalla	28
KATSAUS	
<i>Aino-Elina Kilpeläinen</i> : Varhaisiän uskontokasvatus kirkon vauvamusiiikki-toiminnan kontekstissa	49
KIRJA-ARVIO	
Jouko Porkka & Minna Valtonen (toim.): Kirkon kasvatuksen barometri 2022 (Vesa Nuorva)	58

KIRJOITTAJAT

KIRJOITTAJAT

VTT Eemeli Hakoköngäs, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto

TT Laura Kallatsa, assistant professor, Lutheran Theological Seminary,
Hong Kong

TT Aino-Elina Kilpeläinen, kouluttaja, STEP-koulutus; projektityöntekijä,
Jumalanpalvelus ja kasvatus -yksikkö, Kirkkohallitus

TT, YTM Vesa Nuorva, yliopettaja, koulutusalanpääällikkö,
Centria-ammattikorkeakoulu

TT Jouko Porkka, lehtori, Diakonia-ammattikorkeakoulu

TT, KM Kati Tervo-Niemelä, professori, Itä-Suomen yliopisto

ARTICLE ABSTRACTS ARTIKKELIEN ABSTRAKTIT

Laura Kallatsa & Eemeli Hakoköngäs

“Let the children’s voices be heard”: Children and memories related to childhood at the cemetery

In Western societies, people’s relationship with death has become distant. Especially children are shielded from confronting matters related to death. In this study, we examine the role of children and childhood in the memories concerning Finnish cemeteries. The research material consists of writings by 130 Finnish individuals of various ages. Through a data-driven content analysis, we identified three main themes related to childhood and cemeteries: 1) Children’s emotions at the cemetery, 2) Children in the chain of generations, and 3) Children’s graves. Cemeteries and childhood evoke strong emotional memories of fear and excitement in people’s recollections. In positively charged memories, cemeteries maintain the relationship between the living and the deceased and strengthen the mutual connection of the family. Children’s graves are described as special places for sorrow, reminiscence, and building connections. The results emphasize the significance of cemeteries as environments for reminiscence, emotional experiences, and processing thoughts related to death.

”Lasten äänet saavat kuulua”: Lapset ja lapsuuteen liittyvät muistot hautausmaalla

Länsimaissa ihmisten suhde kuolemaan on muuttunut etäiseksi ja erityisesti lapsia suojataan kuolemaan liittyvien asioiden kohtaamiselta. Tutkimuksessa tarkastelimme millainen rooli lapsilla ja lapsuudella on suomalaisten hautausmaita koskevissa muisteluissa. Tutkimusaineisto muodostuu 130 eri ikäisen suomalaisen kirjoituksesta. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tuloksena tunnistimme kolme pääasiallista teemaa, jotka liittyvät lapsuuteen ja hautausmaihin: 1) Lasten tunteet hautausmaalla, 2) lapset sukupolvien ketjussa ja 3) lasten haudat. Hautausmaihin ja lapsuuteen liittyy ihmisten muistoissa voimakkaita pelkoon ja jännitykseen liittyviä tunnemuistoja. Erityisesti kuolemaan liittyvä aikuisten puhumattomuus on

aiheuttanut kirjoittajille vaikeita tunteita. Toisenlaiset tunteet liittyvät kirjoituksissa sukupolvien jatkuvuuden ja yhteyden kokemiseen hautausmaalla. Myönteisissä kokemuksissa hautausmaat ja niihin liittyvät rituaalit toimivat elävien ja kuolleiden välisen suhteen sekä perheen keskinäisen yhteyden vahvistajina. Kirjoituksissa lasten hautoja kuvataan erityisinä surun ja muistelun sekä yhteyden rakentamisen paikkoina. Lasten haudoilla hautausmaalla toimimiseen liittyvät normit ja muistelun tavat saavat erilaisia muotoja. Tulokset korostavat hautausmaiden merkitystä muistelun ja tunnekokemusten sekä kuolemaan liittyvien ajatusten käsittelyn ympäröimänä.

Kati Tervo-Niemelä & Jouko Porkka

Does religion contribute to youth wellbeing? A longitudinal study of faith, wellbeing and the confirmation process among Finnish Lutheran youth – A gender perspective

Various previous studies support positive connection between religion and wellbeing. However, in an increasingly secular society, religion's role in contributing to wellbeing has been increasingly questioned. In this article, we examine changes in wellbeing and faith and their interconnectedness among male and female Lutheran youth in Finland and whether church confirmation preparation may contribute to wellbeing.

The article is based on extensive data collected from Lutheran confirmands and young volunteers in 2019–2022 with over 77.000 respondents. The results show that the development among female and male youth has taken different paths both in faith and wellbeing. Among male youth, the data show an increase in belief, while decline and stability among female youth. Regarding wellbeing, the results reveal a clear decline in wellbeing among female youth and stable patterns among men. The increase in belief among young males in Finland is against findings in numerous studies which show that women basically in all contexts are more religious than men. Lutheran young males in Finland are clearly more religious than women both among confirmands and volunteers. These results would require more scrutiny.

In line with previous studies which have shown a positive association between religion and wellbeing, the results show that faith is linked to positive wellbeing among Lutheran youth. Also, the time spent in confirmation preparation has positive influences on youth wellbeing. This is not only due to spending time with other young people, but also the spiritual life during the confirmation process contributes

to the mental wellbeing of the youth. The results raise the question of whether religion has some role in the different patterns of change in wellbeing among female and male youth. Is the decline in faith one factor behind the decline of wellbeing among female youth? Or is the connection more likely the other way around? This would require more studies.

Useat aiemmat tutkimukset tukevat positiivista yhteyttä uskonnon ja hyvinvoinnin välillä. Yhä maallistuvassa yhteiskunnassa uskonnon rooli hyvinvoinnin edistäjänä on kuitenkin lisääntyvästi kyseenalaistettu. Tässä artikkelissa tarkastellaan hyvinvoinnin ja uskon muutoksia ja niiden yhteyksiä luterilaisten nuorten keskuudessa Suomessa sekä sitä, voiko kirkon rippivalmistelu edistää hyvinvointia. Artikkelin perustuu rippikoululaisilta ja isosilta vuosina 2019–2022 kerättyyn laajaan aineistoon yli 77 000 vastaajalta. Tulokset osoittavat, että kehitys nuorten miesten ja naisten keskuudessa on kulkenut eri polkuja sekä uskossa että hyvinvoinnissa. Nuorten miesten keskuudessa tulokset osoittavat uskon lisääntymistä, kun taas nuorten naisten keskuudessa heikkenemistä ja vakautta. Hyvinvoinnin osalta tulokset osoittavat nuorten naisten hyvinvoinnin heikkenevän ja nuorten miesten hyvinvoinnin pysyvän vakaana. Nuorten miesten uskon lisääntyminen Suomessa on vastoin lukuisia tutkimuksia, jotka osoittavat, että naiset ovat uskonnollisempia kuin miehet. Rippikouluun osallistuvat ja vapaaehtoiset nuoret miehet ovat uusimmissa aineistoissa selvästi uskonnollisempia kuin naiset. Tämä kehitys vaatisi enemmän tarkastelua.

Tulokset osoittavat, että uskonnollisuudella on myönteinen yhteys luterilaisten nuorten positiiviseen hyvinvointiin. Tämä on linjassa lukuisten aiempien tutkimusten kanssa. Myös rippikoulu aika vaikuttaa positiivisesti nuorten hyvinvointiin. Tämän taustalla ei ole vain sosiaalinen yhdessäolo muiden nuorten kanssa, vaan nuoret arvioivat myös rippikoulun hengellisellä elämällä olevan heidän henkistä hyvinvointia edistävä rooli.

Tulokset herättävät kysymyksen siitä, onko uskonnolla jokin rooli nuorten miesten ja naisten hyvinvoinnin erilaisessa muutoksessa. Onko uskon heikkeneminen yksi syy nuorten naisten hyvinvoinnin heikkenemiseen? Vai onko yhteys todennäköisemmin päinvastoin? Aihepiiristä olisi tärkeä saada lisää tutkimusta.